

KRIZOVÉ ŘÍZENÍ VE VODÁRENSKÉ SPOLEČNOSTI

Ing. Korabík Michal, RNDr. Leopold Orság

Vodovody a kanalizace Vsetín, a.s.
Jasenická 1106, 755 11 Vsetín, e-mail: vakvs@vakvs.cz

---

1. Úvod

Cílem tohoto příspěvku je poskytnout informace o plánování a řízení v předmětné oblasti a seznámit s principy krizového řízení (managementu) ve společnosti Vodovody a kanalizace Vsetín, a.s..

2. Krizové řízení

Krizové řízení ve společnosti Vodovody a kanalizace Vsetín, a.s. probíhá jako samostatná činnost a zahrnuje v sobě následující agendu - Plány krizové připravenosti, Havarijní plány úpraven vod a čistíren odpadních vod, dále Povodňové plány, Nakládání s vybranými chemickými látkami, Nouzové zásobování pitnou vodou, Náhradní zásobování pitnou vodou, Plán energetické nouze – náhradní zdroje energie. Každá z těchto oblastí upravuje přípravu společnosti k řešení krizových situací a k zajištění plnění opatření vyplývajících z krizových plánů. Jde o souhrn plánovacích, metodických, informačních dokumentů, používaných při rozhodovací, řídicí a koordinační činnosti. Přednáška se zabývá praktickým vypracováním některých z nich a použitím v praxi vodárenské společnosti.

2.1. Klíčové zákony

Řešení krizových a mimořádných situací je v oblasti vodního hospodářství upraveno zákonem č. 254/2001 Sb., o vodách (vodní zákon), zákonem č.274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu, v platném znění a prováděcími předpisy k těmto zákonům. Dále:

zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (**krizový zákon**), ve znění pozdějších předpisů a novelizací,

zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů a novelizací,

zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění zákona 320/2002 Sb.

Související dokumenty ve společnosti:

Koncepce zabezpečení obyvatelstva pitnou vodou za krizových situací, Plán nouzového zásobování pitnou vodou, Plán náhradního zásobování pitnou vodou, Plán energetické nouze, Povodňový plán, Havarijní plán, Nakládání s chemickými látkami, Programy rozvoje vodovodů a kanalizací, které jsou zpracovány jako vnitropodnikové Směrnice společnosti [1].

2.2 Základní pojmy krizového řízení

Zásobování vodou je souhrn činností, jejichž účelem je zabezpečit potřebné množství vody požadované jakosti pro potřeby uživatelů.

Náhradní zásobování vodou je činnost, jejímž účelem je zabezpečit potřebné množství vody požadované jakosti pro potřeby uživatelů při přerušení dodávky vody z veřejného vodovodu v důsledku jeho oprav nebo havárií.

Nouzové zásobování vodou je způsob řešení zásobování vodou v krizových situacích, jehož účelem je zabezpečení nezbytného množství vody požadované jakosti v případech, kdy stávající systém zásobování vodou je zcela nebo částečně nefunkční. Nouzové zásobování vodou je časově omezeno na dobu nezbytně nutnou.

Mimořádná situace je situace vzniklá v souvislosti s hrozcí nebo nastalou mimořádnou událostí, kterou lze řešit běžnou řádnou činností orgánů veřejné správy a složek Integrovaného záchranného systému.

Krizovou situací se rozumí mimořádná událost při níž je vyhlášen stav nebezpečí nebo nouzový stav nebo stav ohrožení státu (tzv. krizové stavy). § 21 zákona o vodovodech a kanalizacích

Krizová situace může být způsobena živelnou pohromou, sabotáží, terorismem, hrubou nedbalostí obsluhy, trestným činem, shodou nepříznivých okolností apod..[2]

2.3 Materiální zajištění

Materiálním základem pro zajištění zásobování vodou v krizových situacích jsou vlastní disponibilní prostředky provozovatelů vodovodů, používané i v případech poruch a havárií, které musí provozovatel zabezpečit k zajištění funkčnosti systému nouzového zásobování pitnou vodou. Služby nouzového zásobování vodou zajistit formou pohotovostních zásob a mít k dispozici nezbytné prostředky nad rámec jejich běžných možností tak, aby byly zajištěny pro různé druhy krizových situací a z pohledu provozovaného území. Jedná se zejména o následující prostředky:

- pro rozvoz pitné vody (cisterny automobilní, přívěsné, kontejnerové)
- chemikálie pro úpravu vody a dekontaminaci vody včetně provozních hmot
- čerpací agregáty
- náhradní (mobilní) zdroje elektrické energie
- mobilní trubní rozvody (tzv. suchovody)
- pro zajištění náhradních vodních zdrojů
- pro obnovu vodních zdrojů
- pro zjišťování kontaminace vody a půdy.

Obr. č.1: Cisterny pro pitnou vodu

Jako dodavatel veřejné služby zásobování pitnou vodou předáváme data přes informační systém plánování - **IS ARGIS**, který je hlavní nástroj informační podpory hospodářských opatření pro krizové stavy v oblasti zajišťování věcných zdrojů [4].

2.4 Kvalita a množství vody v krizových situacích

Kvalita vody za krizové situace může být odlišná od požadavků na kvalitu vody pitné viz vyhláška č. 252/2004 Sb., v platném znění. Nárokům na kvalitu i v době krizové situace vyhoví balená voda včetně vody sodové, která zajistí požadované kvalitativní ukazatele až ke spotřebiteli. Požadavky na jakost pitné vody i v podmínkách nouzového zásobování vodou, posouzení kvality a použitelnosti vody pro zásobování obyvatelstva v krizových situacích je v kompetenci příslušného hygienického orgánu-krajské hygienické stanice. Ten tak učiní po zhodnocení a zvážení dané konkrétní situace a zároveň určí rozsah a četnost kontrol kvality vody a subjekty k jejich provádění. Požadavky na zachování minimální dodávky pitné vody:

- pro první dva dny 5 l na osobu a den
- další dny 10 – 15 l na osobu a den

Některé vybrané Plány společnosti v rámci krizového řízení

3. Havarijní plány

HP úpraven vody a čistíren odpadních vod byly vypracovány na základě ustanovení §39, odst.2, odst 8, §41 odst.7, zákona č.254/2001 Sb., v platném znění a vyhlášky č. 450/2005 Sb., o náležitostech nakládání se závadnými látkami. Celkem je zpracováno 12 HP pro čistírny odpadních vod a 4 HP pro úpravný vody.

Havarijní plán se zpracuje v případech, kdy **uživatel závadných látek** (dále ZL) **zachází s těmito látkami ve větším rozsahu nebo, kdy zacházení s nimi je spojeno se zvýšeným nebezpečím pro povrchové nebo podzemní vody.**

Základní právní normy určující existenci, předmět vztahy plynoucí z havarijního plánu

- zákon č. **254/2001 Sb.**, o vodách (§ 39 - 41)
- zákon č. 356/2003 sb. o chemických látkách a chemických přípravcích

Havarijní plány uživatelů závadných látek schvaluje místně příslušný vodohospodářský orgán. Postup při likvidaci havárie včetně následných sanačních prací musí být v souladu se schváleným plánem havarijních opatření, změny v postupu může nařídit jen vodohospodářský orgán, který havárii šetří.

Definice závadných látek

Závadné látky jsou látky, které nejsou odpadními ani důlními vodami a které mohou ohrozit jakost povrchových nebo podzemních vod. Závadné látky se dělí:

- závadné látky (dle obecné definice) ZL
- nebezpečné závadné látky (dle přílohy č. 1 k z.č. 254/2001 Sb.) NZL
- zvláště nebezpečné závadné látky (vyjmenované v nařízení vlády č.61/2003 Sb. v příloze č. 1 tabulka 3) ZNZL

Každý kdo zachází se závadnými látkami je povinen učinit přiměřená opatření, aby nevnikly do povrchových ani podzemních vod a neohrozily jejich prostředí. Za tímto účelem je povinen:

zpracovat plán opatření pro případ havárie (dále jen HP)

provádět záznamy o provedených opatřeních

učinit opatření, aby nevnikly do vod povrchových ani podzemních nebo do kanalizací

HP musí být konzultovány se správcem toku!

4. Povodňový plán

Povodňový plán společnosti Vodovody a kanalizace Vsetína, a.s. jako základní dokument ochrany před povodněmi slouží ke koordinaci činností v daném území v době povodňové situace. Povodňový plán je souhrn organizačních a technických opatření, potřebných k odvrácení nebo zmírnění škod při povodních na životech a majetku občanů a společnosti a na životním prostředí. Povodňovým plánem se řeší ochrana určitého území, nemovitosti a stavby, dodávka pitné vody a dále organizační a technická opatření společnosti, potřebná k odvrácení nebo zmírnění škod při povodni na majetku. Vychází ze zkušeností z katastrofální povodně z července r. 1997, z charakteristiky území z hlediska hydrometeorologických, vodních a záplavových poměrů v oblasti umístění budov, skladů a provozních objektů včetně vodohospodářských sítí, z nutnosti organizovat přípravná opatření před povodní a technicko organizační opatření při a po povodni.

Ochrana před povodněmi je legislativně zakotvena v následujících právních předpisech:

- 1) **Zákon o vodách č. 254/2001 Sb, § 65.**
- 2) **Nařízení vlády č. 100/1999 Sb., o ochraně před povodněmi.**
- 3) **TNV 75 29 31, červen 1997 – Povodňové plány.**

Obr. č.2: Následky Povodní 1997

Povodňové plány společnosti jsou pravidelně aktualizovány a jsou součástí Povodňových plánů Měst s rozšířenou působností.

5. Plán krizové připravenosti

Požadavky na krizové plány a plány krizové připravenosti a jejich náležitosti stanoví na základě Krizového zákona v § 15 až 18 nařízení vlády č. 462/2000 Sb.. PKP se rozumí plán, ve kterém je upravena příprava příslušné právnické osoby k řešení krizových situací

Základní část (obsah)

- Základní údaje o firmě, důvody zpracování PKP, organizační struktura firmy. Kdo PKP zpracoval a schválil, perioda aktualizace.

Pozn. : PKP je zpracován ako Směrnice ředitele.

- Zdroj rizika uvnitř firmy a mimo firmu, výčet a analýza krizových rizik, přičemž doporučuji reagovat **nejen** na rizika určená v dopise ale i rizika obecná – vichřice (vítr nad 66 km/hod.), vyhlášení epidemie nebo epizootie na území obce, velký požár, zastavení přívodů energií, sněhová kalamita, náledí, krupobití, dlouhodobé horko a sucho, zastavení dodávek pitné vody, nedostatek PHM (stav ropné nouze), povodeň (firmy v zátopovém pásmu mají mít zpracovaný povodňový plán podle zákona 254/2001 Sb., hlava IX.)

Pozn.: Povodňový plán může být součástí PKP.

Uvedené rizika jsou vyhodnoceny v krizovém plánu města jako možná a mohou výrazně negativně ovlivnit činnost firmy nebo úplně zastavit její provoz.

- Popsat rizika jejichž jste zdrojem. ravedpodobné následky havárie a možných způsobech její likvidace z hlediska, předpokládaných dopadů na vlastní zaměstnance, okolní obyvatelstvo a životní prostředí.
- Výčet možných dopadů mimořádných událostí na činnost firmy z hlediska jejího předmětu činnosti (velmi stručně).
- Zásady pro používání PKP (kdo aktualizuje, kdo rozhoduje o změnách, kdo schvaluje, kdo aktivizuje firmu v případě mimořádné události, kdo velí a kde apod.), kdo jej v případě potřeby používá.

Přílohová část – dokumenty ke zvládnutí krizové situace

- Plán akceschopnosti firmy:

Plán svolání krizového štábu (havarijní komise) v pracovní i mimopracovní době, kde bude pracovat, spojky podle potřeby. Kdo za co v KŠ odpovídá. Jednoduchý plán činnosti KŠ k řešení mimořádné události.

1. varovat a vyrozumět o nebezpečí
2. zjistit příčinu mimořádné události
3. kontaktovat operační a informační středisko HZS, tel.150, 112 v případě, že jsem původcem mimořádné události
4. svolat kompetentní osoby, které omohou situaci řešit, např. svůj krizový štáb
5. udělat inventuru sil a prostředků, které mám k dispozici a zhotovit je
6. po dohodě s velitelem zásahu nebo KŠ města přijmout opatření k řešení
7. řešení následků

Určení místa kde bude KŠ pracovat a spojení na toto místo. **Styčná osoba pro spolupráci s KŠ města.**

- Varování a vyrozumění, do provede varování a vyrozumění zaměstnanců, jakým způsobem-technické prostředky (např. houkačky, zvonek, závodní rozhlas). Město bude varovat sirénami a rozhlasovým a varovným systémem města.

Varování: sirény 140 sek. kolísavým tónem. Následné informace v rozhlasovém a varovném systému města a

V případě, že krizová situace vznikne ve firmě, kdo provede informování operačního střediska HZS o vzniklé situaci.

- Způsob ochrany zaměstnanců – improvizované prostředky ochrany, ukrytí, evakuace z firmy tzn. směr, cesta a cíl. **Cílové místo evakuace je nutno konzultovat s oddělením rizového řízení MěÚ.**
- Plán krizových opatření ke zvládnutí krizové situace, které jsou v působnosti firmy – organizační opatření ve výrobě a administrativě. Povinnosti firmy, která způsobila havárii jsou vysvětleny v zák. 239/2000 Sb. §24. řehled sil a prostředků – lidské zdroje a věcné prostředky vlastní i cizí. Co kdo ve firmě udělá pro likvidaci KS

(odborné útvary). Ochranná technická opatření např. vodní clony, hasící zařízení, zabránění úniku do kanalizace. Dohody s jinými firmami o výpomoci při řešení KS a likvidaci odpadů z havárie apod. Označení hlavních uzávěrů energií a kdo je odpojí atd.

- Plán spojení (v pracovní i mimopracovní dobu). Telefonní a jiné spojení na integrovaný záchranný systém, dodavatele energií a další externí dodavatele, které považujete za důležité a mohli by Vám pomoci s řešením KS. Vedoucí zaměstnanec. Nezapomenout na firmy, které jsou u vás v nájmu.
- Plán patření hospodářské mobilizace pokud jste stanoveným subjektem hospodářské mobilizace podle zákona 241/2000 Sb.
- Podrobný situační plán s vyznačením zdroje rizik, nouzové východy, únikové trasy z objektů apod., hlavní uzávěry topografická mapa s vyznačeným umístěním firmy např. 1:5000.
- Určit místo pro shromáždění zraněných a určit službu 1.zdravotnické pomoci. Místo musí být v bezpečné vzdálenosti od zdroje rizika, musí mít základní sociální vybavení a musí být přístupné pro sanitky.

Pozn: Firma je povinna podle zákoníku práce mít proškolené osoby k poskytování první zdravotnické pomoci na pracovištích - viz. §136a ZP.

- Jak budou zaměstnanci seznámeni s PKP a proškoleni. Doporučuje se zařadit do školení o bezpečnosti práce a požární ochraně.
- Přehled a kopie smluv nutných k řešení krizové situace – dodávky energií, likvidace odpadů, dodávky užitkové a pitné vody, úklid, doprava apod. Zde mohou být např. dohody o odvozu odpadů, výpůjčce nouzového zdroje, výpůjčce čerpadel na vodu, nouzové ubytování zaměstnanců, nouzové stravování, dohoda s bankou o mimořádném úvěru, náhradní dopravce pro firmu apod.
- Způsob provádění asanačních prací a zneškodnění odpadů (§24, odst. 1 a 2 zákona 239/2000 Sb.) pokud bude původcem mimořádné události.
- Přehled osob, které za firmu budou zpracovávat přehled škod a dokumentační práce pro pojišťovnu. V případě, že dojde k rozsáhlé mimořádné události, která poškodí velké území může firma požádat o pomoc stát podle zákona 12/2002 Sb. o obnově území. V takovém případě bude firma spolupracovat s MěÚ
- Další dokumentace potřebná pro řešení KS. Statut a jednací řád krizového štábu (havarijní komise), vzory hlášení, přehled souvisejících právních předpisů (i vnitropodnikových)– stačí výpisy.

Plán krizové připravenosti je hlavním dokumentem krizového řízení, který v sobě zahrnuje všechny zmíněné oblasti krizového řízení.

6. Závěr

Krizovým řízením v naší společnosti se rozumí souhrn řídicích činností věcně příslušných orgánů zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik, plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s řešením krizové situace. Postupnými investičními akcemi a doplňováním nezbytné dokumentace havarijní připravenosti, pokračující spoluprací s orgány krizového řízení činíme kroky ke zlepšení bezpečnosti v dodávkách pitné vody a odvádění odpadních vod v regionu.

7. Použitá literatura

[1] www.krizove-rizeni.cz

[2] Sovak: Mimořádné události a krizové situace, Sborník ze semináře, 2006

[3] Komínek, J.: Krizový management, Sborník ze semináře, Sovak 2006, str. 38.

[4] <http://www.argis.cz/>